การจัดองค์ประกอบของศิลปะ

การจัดองค์ประกอบของศิลปะ

การจัดองค์ประกอบของศิลปะ คือ การใช้ทัศนธาตุ อันได้แก่ เส้น สี แสง และเงา รูปราง รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม โดยศิลปินและนักออกแบบใช้ทัศนธาตุมาสร้างสรรค์ตามแนวทางการออกแบบและสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลที่เราเรียกว่า คุณค่าทางด้านเนื้อหา เป็นเรื่องราว ที่ศิลปินและนักออกแบบได้สร้างสรรค์ แสดงออกมาให้ผู้ชมได้สัมผัส รับรู้โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบศิลป์

หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์

1.สัดส่วน (**Proportion**) การเอานำส่วนประกอบต่างๆ มาจัดให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของจำนวน ความกว้าง ยาว ลึก น้ำหนัก ขนาดของรูปทรงต่างๆ สัดส่วนนับเป็นหลักสำคัญของการจัดภาพ ทำให้ชิ้นงานนั้นมีความสมบูรณ์และสัมพันธ์กลมกลืนกันอย่างงดงาม เช่น สัดส่วนของมนุษย์กับที่อยู่อาศัย เครื่องใช้สอย และ เสื้อผ้า สัดส่วนในทางศิลปะเป็นเรื่องราวของความรู้สึกทางสุนทรียภาพ การสมสัดส่วนนี้หมายรวมไปถึงความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมของ สี แสง เงา และทัศนธาตุอื่น ๆ ด้วย

สัดส่วน หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระหว่างขนาดขององค์ประกอบที่แตกต่างกัน ทั้งขนาดที่อยู่ในรูปทรงเดียวกันหรือระหว่างรูปทรง และรวมถึง ความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทั้งหลายด้วย ซึ่งเป็นความพอเหมาะพอดี ไม่มากไม่น้อยขององค์ประกอบทั้งหลายที่นำมาจัดรวมกัน ความเหมาะสมของสัดส่วนอาจจะพิจารณาจากคุณลักษณะดังต่อไปนี้

GOLD SECTION/ GOLDEN RATIO

สัดส่วนที่เป็นมาตรฐาน จากรูปลักษณะตามธรรมชาติของคน สัตว์ พืช ซึ่งโดยทั่วไป ถือว่า สัดส่วนตามธรรมชาติ จะมีความงามที่เหมาะสมที่สุด หรือจากรูปลักษณะที่เป็นการ สร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น Gold section/ Golden Ratio เป็นกฎในการสร้างสรรค์รูปทรงของกรีก ซึ่งถือว่า "ส่วนเล็กสัมพันธ์กับส่วนที่ใหญ่กว่า ส่วนที่ใหญ่กว่าสัมพันธ์กับ ส่วนรวม" ทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมีสัดส่วนที่สัมพันธ์กับทุกสิ่งอย่างลงตัว

GOLD SECTION/ GOLDEN RATIO

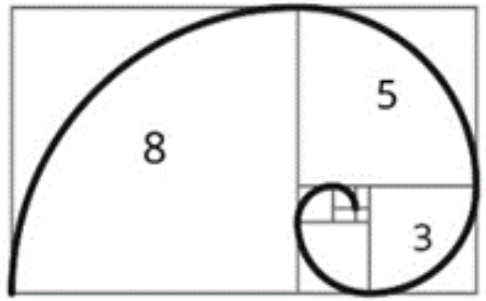

Fibonacci:
1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, ...

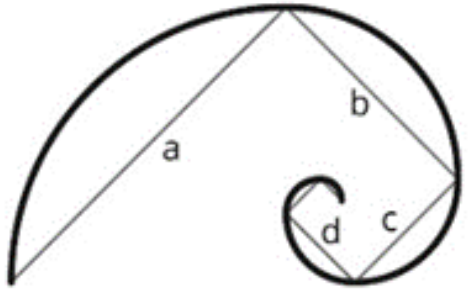

$$\frac{a+b}{a} \approx \frac{b+c}{b} \approx \frac{c+d}{c} \approx 1{,}618$$

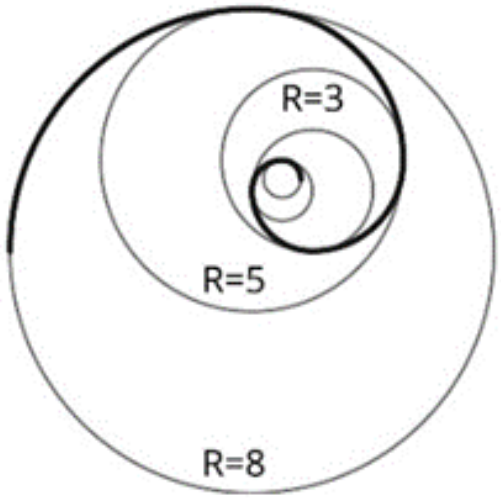

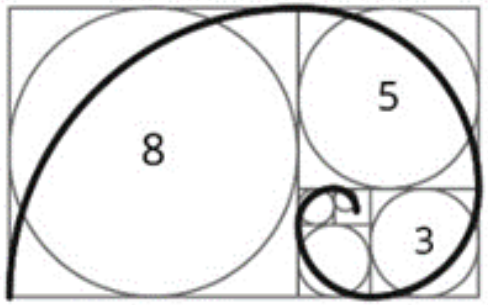

SECTIO AUREA
Gold section proportion

GOLD SECTION/ GOLDEN RATIO

Golden Ratio (สัดส่วนทองคำ) มาจากการคำนวนทางคณิตศาสตร์เพื่อทำให้งานออกแบบมีสัดส่วนที่งามตามสูตตรคำนวณที่คิดค้นโดย เลโอนาร์โด ฟีโบนัชชี ที่ใช้ตัวเลขทางคณิตศาสตร์มาอธิบายความงามงดงามของธรรมชาติ อัตราส่วนของสัดส่วนทองคำจะเท่ากับ **1 : 1.618** หลักการของ Golden ratio คือ เมื่อมีจำนวนอยู่สองจำนวน สองจำนวนนั้นจะเป็นสัดส่วนทองคำหรือ Golden ratio ก็ต่อเมื่อผลบวกของสองจำนวนนั้นส่วนด้วยจำนวนที่มากกว่า มีค่าเท่ากับ จำนวนที่มีค่ามากส่วนด้วยจำนวนที่มีค่าน้อย จำนวนบวกสองจำนวนที่เป็นคำตอบของสัดส่วนนี้คือ 1 บวก รูท 5 และ 2 ซึ่งจะทำให้ Golden ratio มีค่าเป็น 1.618033988 หรือถ้าเทียบง่ายๆ เลยก็คือ ถ้าเรามีรูปยาว 1000 pixel อีกด้านหนึ่งก็คือ 1618 pixel นั่นเอง

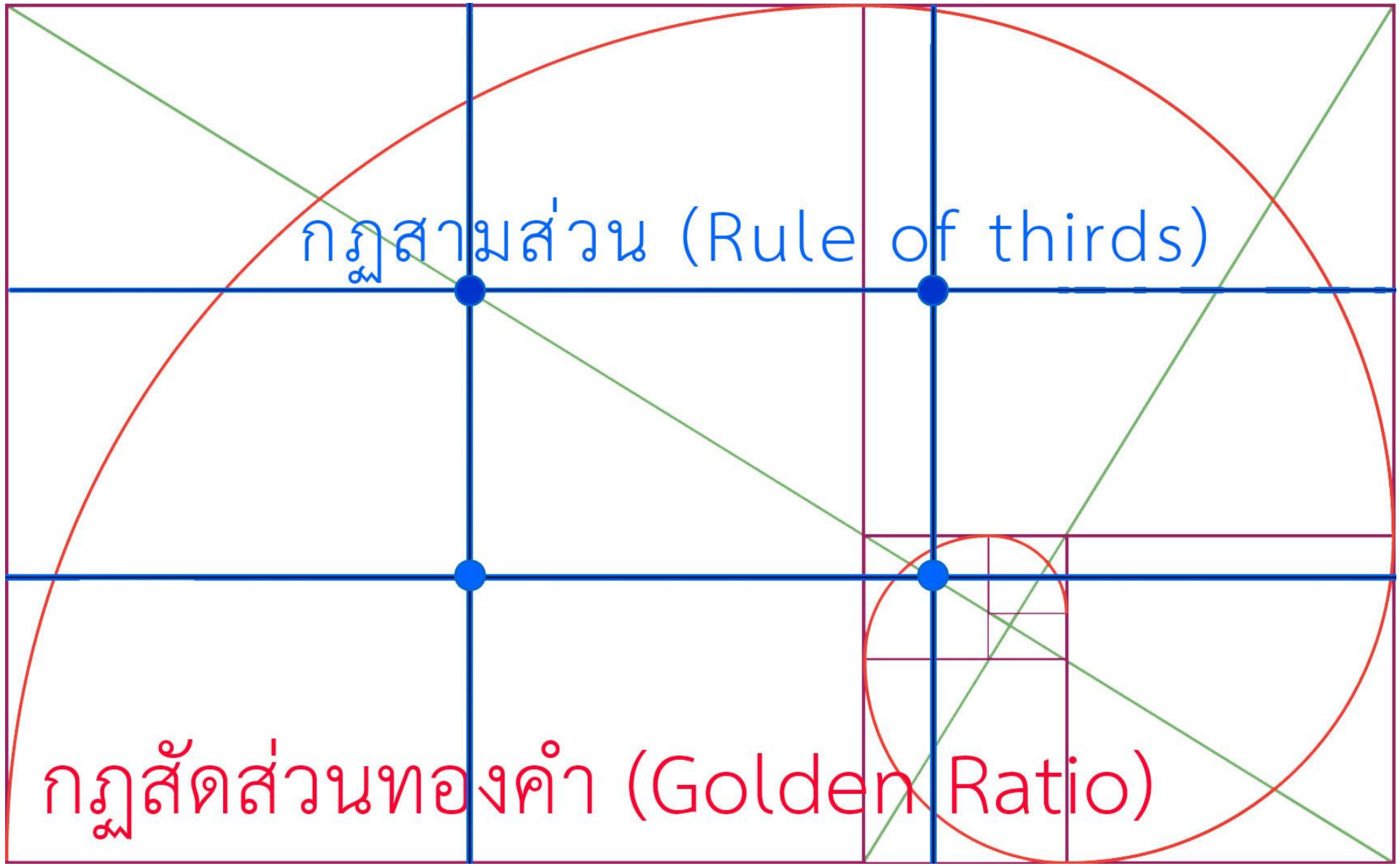
กฎสามส่วน (Rule of thirds)
กฎสัดส่วนทองคำ (Golden Ratio)

PLANTS

Sunflower

Spiral Aloe

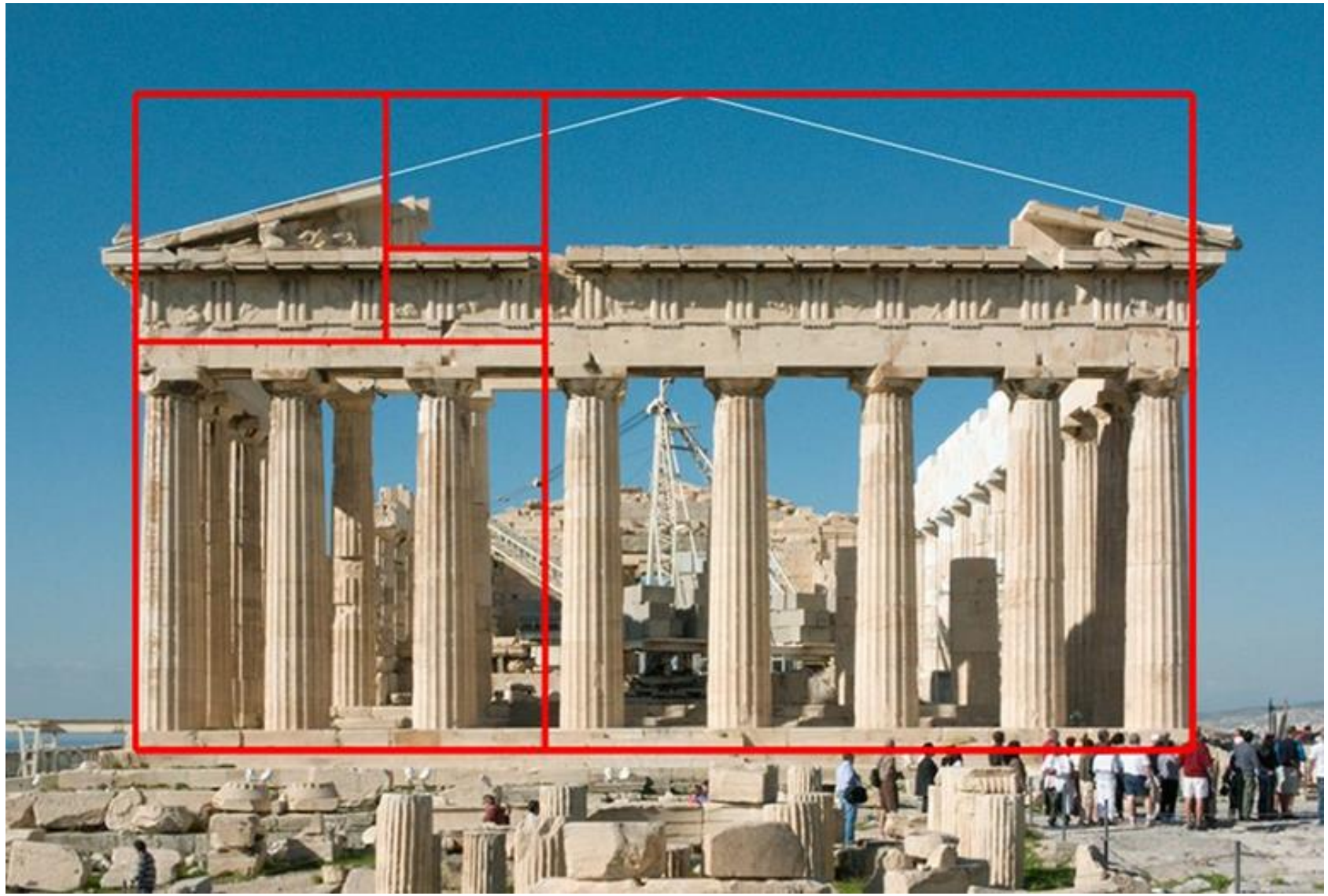

GOLD SECTION/ GOLDEN RATIO

สัดส่วนทองคำนั้นไม่ได้มีแค่รูปแบบเดียวแต่ยังมีหลายรูปแบบเช่น รูปสามเหลี่ยมที่เป็นสัดส่วนทองคำรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่วที่มีด้านเท่าสองข้างเท่ากันซึ่งจะตรงกับอัตราส่วน Golden Ratio

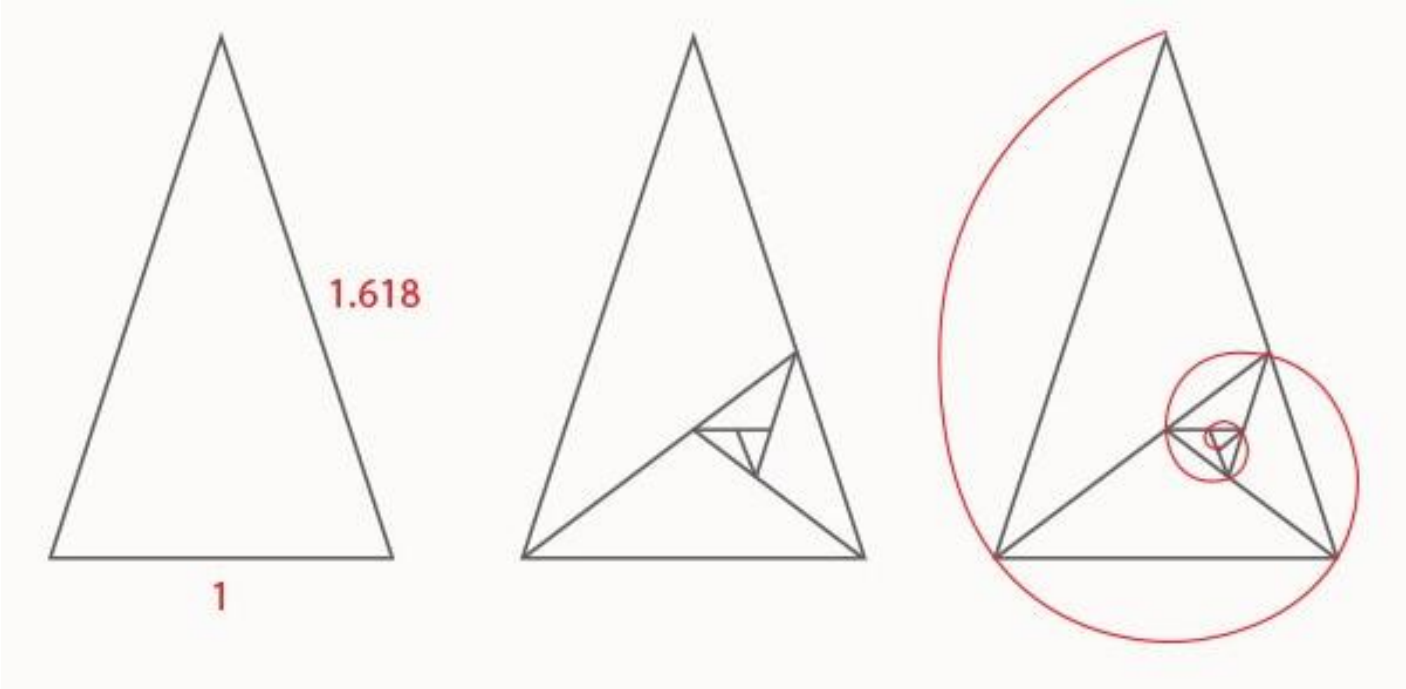

GOLD SECTION/ GOLDEN RATIO

สัดส่วนทองคำ (Golden Ratio) สามารถพบเห็นได้ทุกที่ไม่ว่าจะเป็น พืช สัตว์ ใบหน้ามนุษย์ งานศิลปะ งานสถาปัตยกรรม งานออกแบบ เช่น ในการออกแบบ Logo ต่างๆก็จะพบเห็นว่ามีการใช้สัดส่วนทองคำ (Golden Ratio)อ้างอิงได้เสมอ Logo ที่ออกมาจึงดูมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์และสามารถใช้ไปได้อย่างยาวนาน

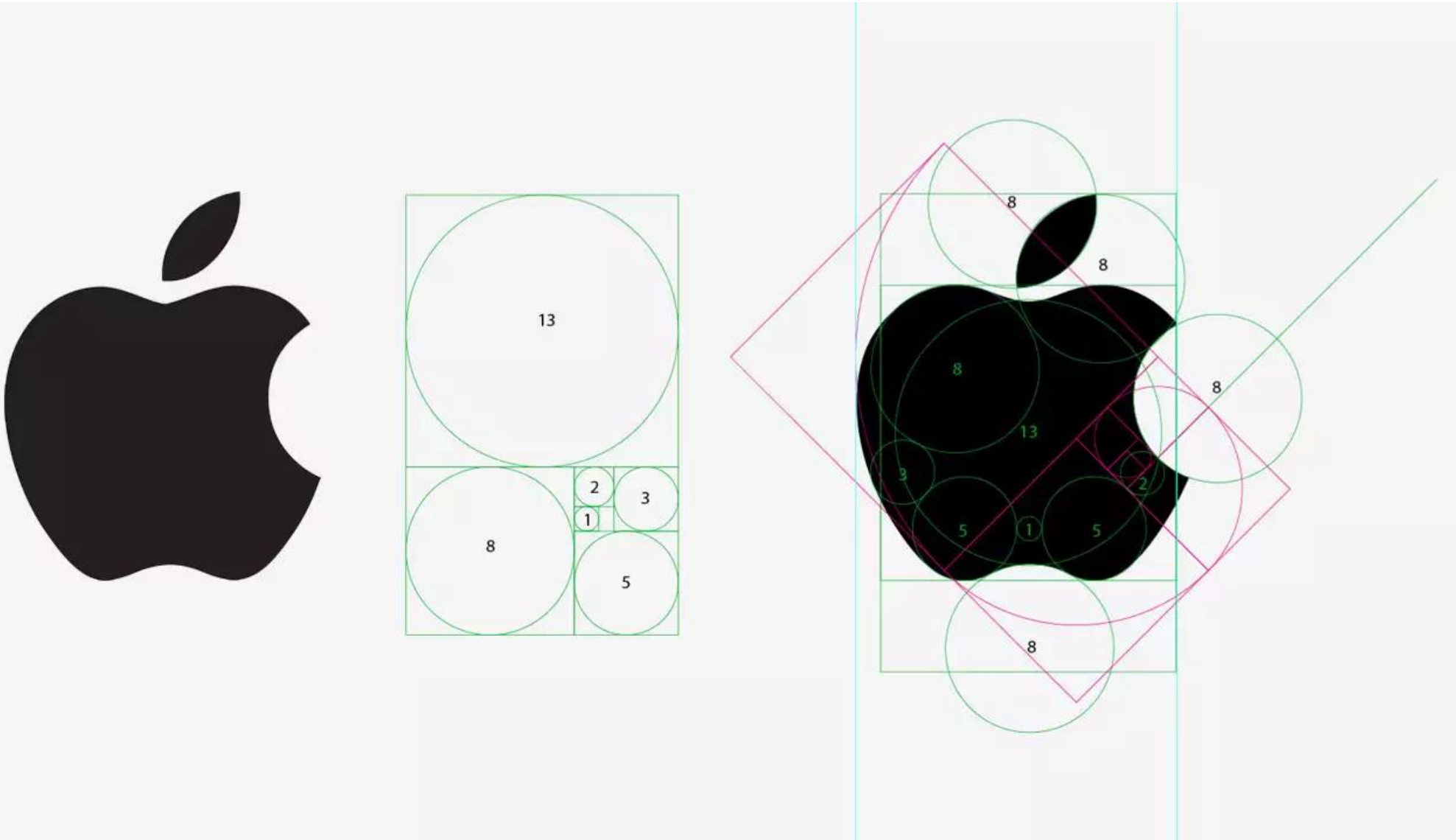
13
2
3
1
8
5
8
8
8
8
13
3
2
5
1
5
8

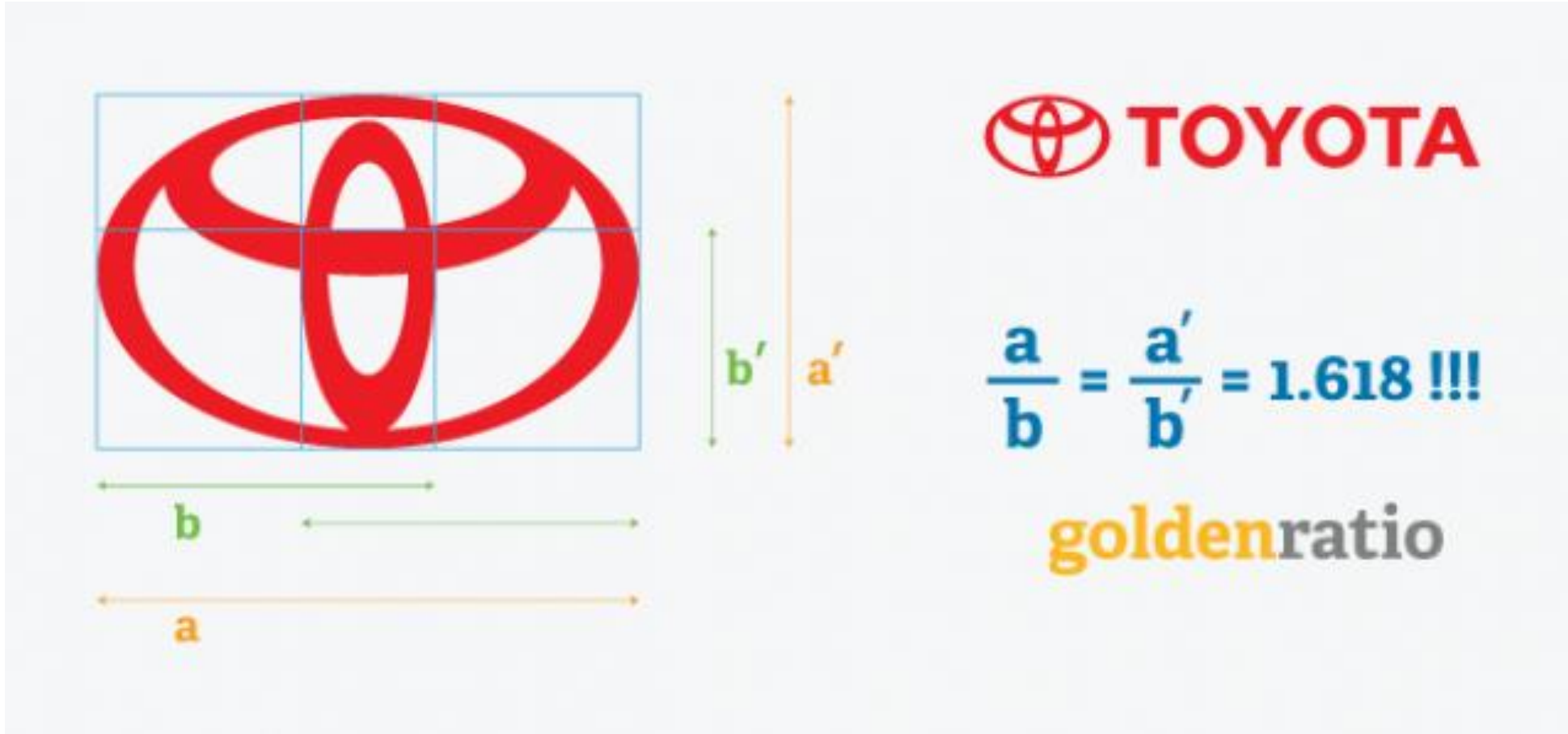
b′
a′
b
a
TOYOTA
a/b = a′/b′ = 1.618 !!!
goldenratio

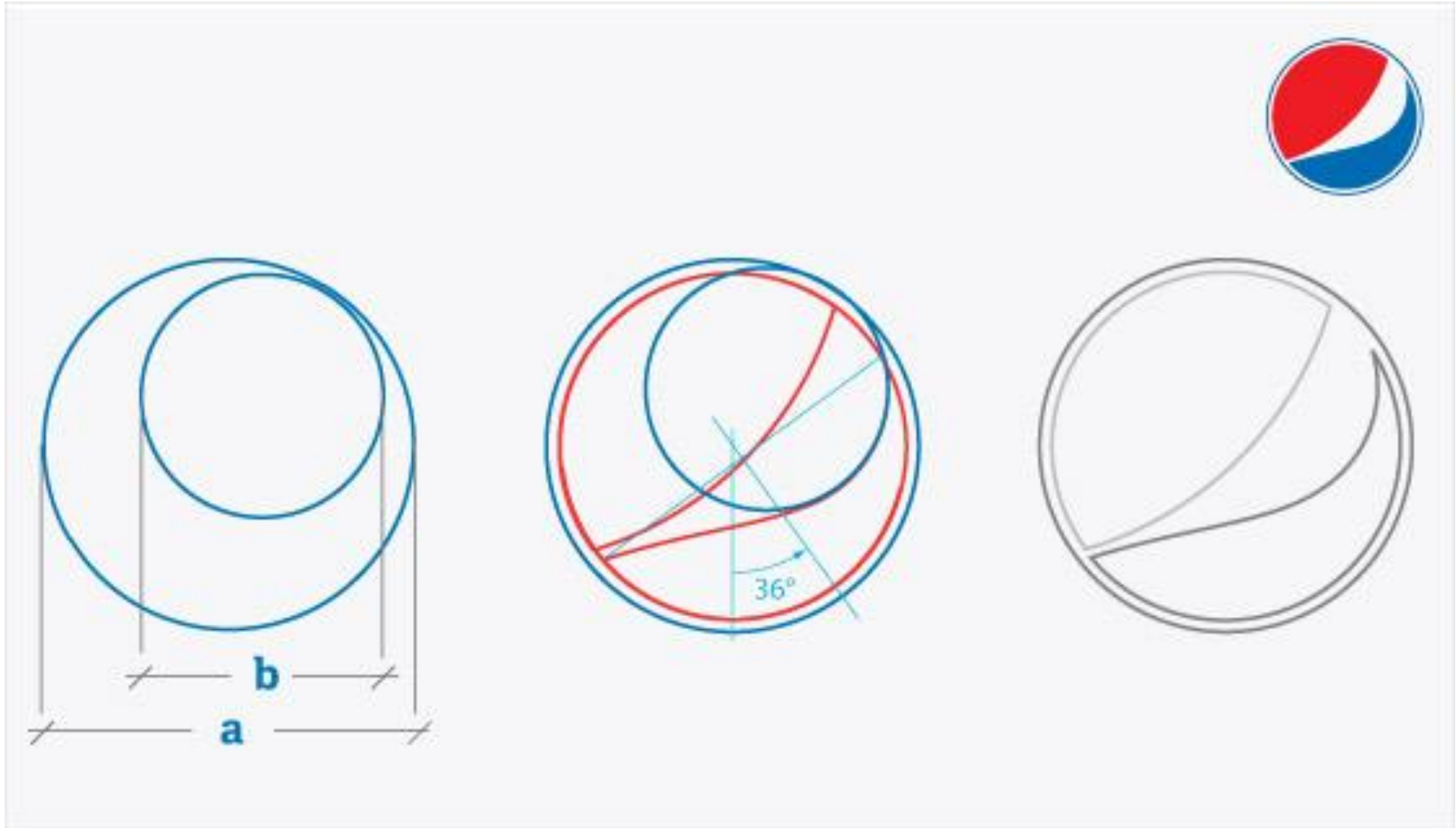
b
a
36°

การใช้ GOLDEN RATIO

สำหรับผู้เริ่มต้นในส่วนของการนำไปใช้ เพียงนำ Template Grid (.EPS / .PSD) ไปวางไว้บนสุด Layer ของ Artwork แล้วจะกลับซ้าย กลับขวา หมุนไปมา หรือ ยืดเข้าออก เพื่อให้เห็นเส้นแบ่ง collum ที่เหมาะสม โดยไม่ได้มีข้อจำกัดตายตัวว่าจะต้องยืดสัดส่วนแบบลงได้พอดี แต่สามารถปรับ และยืดหยุ่นได้ เพื่อเป็นแนวทางให้เห็นถึงเส้น Grid เพื่อกำหนด Space และ Alignment ของวัตถุ ตำแหน่งของการออกแบบต่างๆ ได้สมดุลมากขึ้น เช่น จะจัดช่องใดพื้นที่ว่าง และช่องใดจะเป็นจุดเด่นของงาน ซึ่งส่วนมากก็จะพบว่า มักจะวางไว้ในจุดเริ่มต้นของเส้นลายก้นหอยที่จะม้วนออกมาแบบไม่มีที่สิ้นสุด

R
K
SHOP

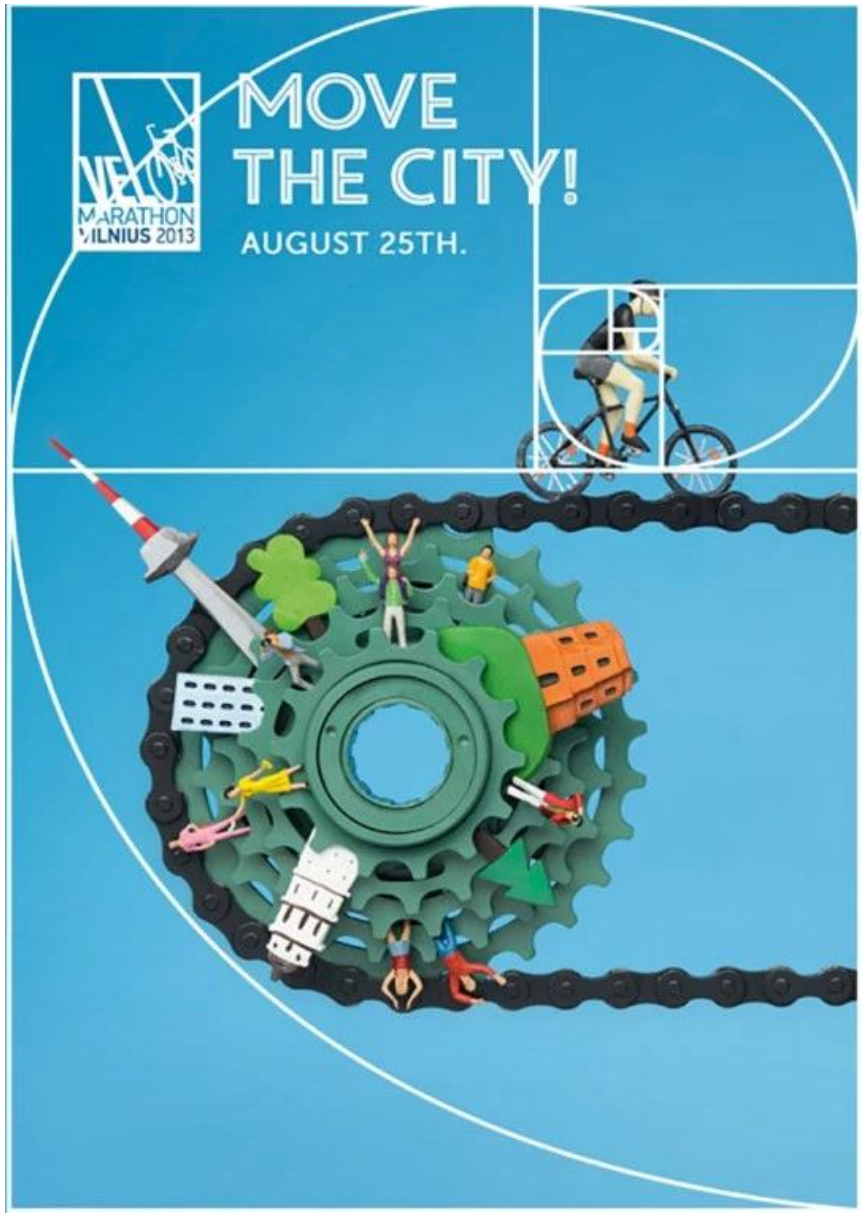
MOVE
THE CITY!
AUGUST 25TH.
MARATHON
VILNIUS 2013

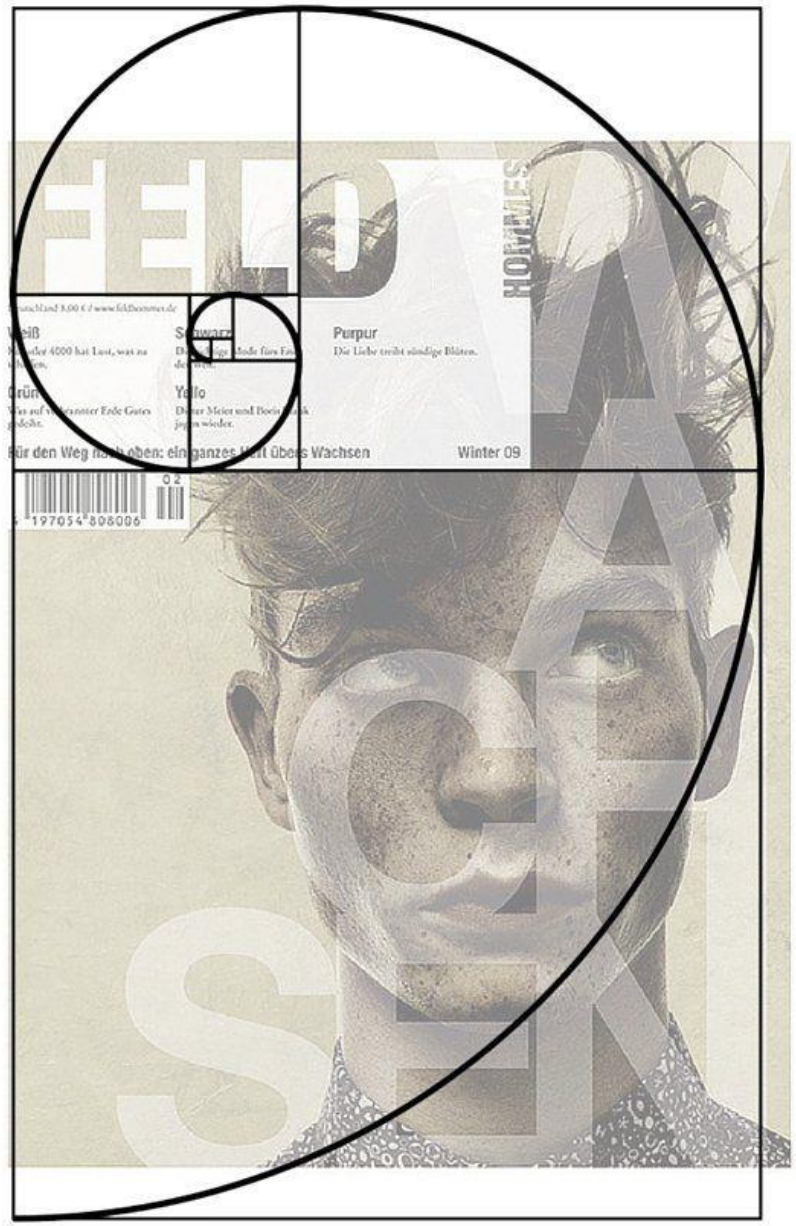
HOMMES
Purpur
Die Liebe treibt sündige Blüten.
Winter 09

IDXW by Indexpendent
IDXW by Indexpendent
IDXW by Indexpendent
Water Splash Advertising
MUEVE TU WATER

TM

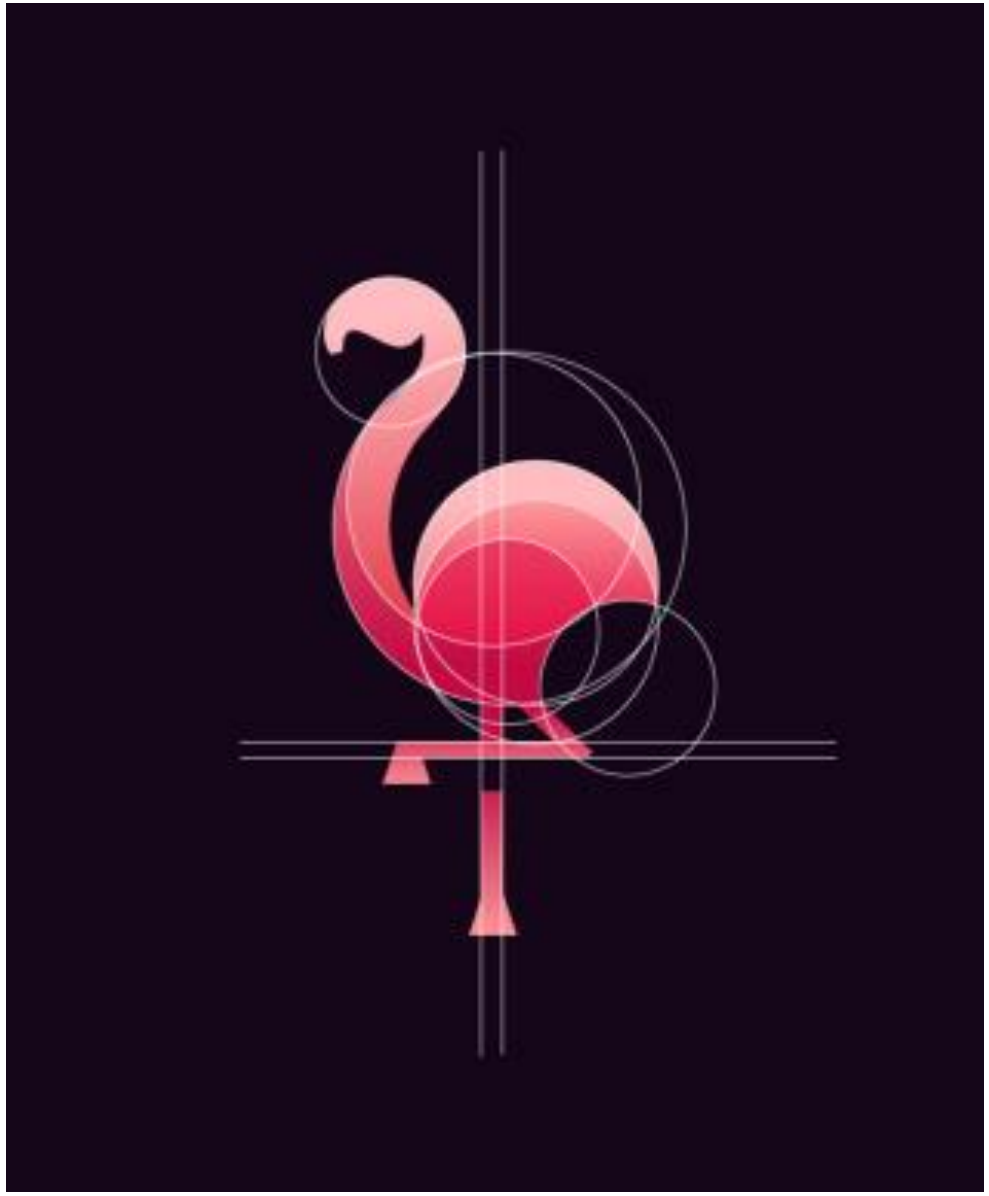

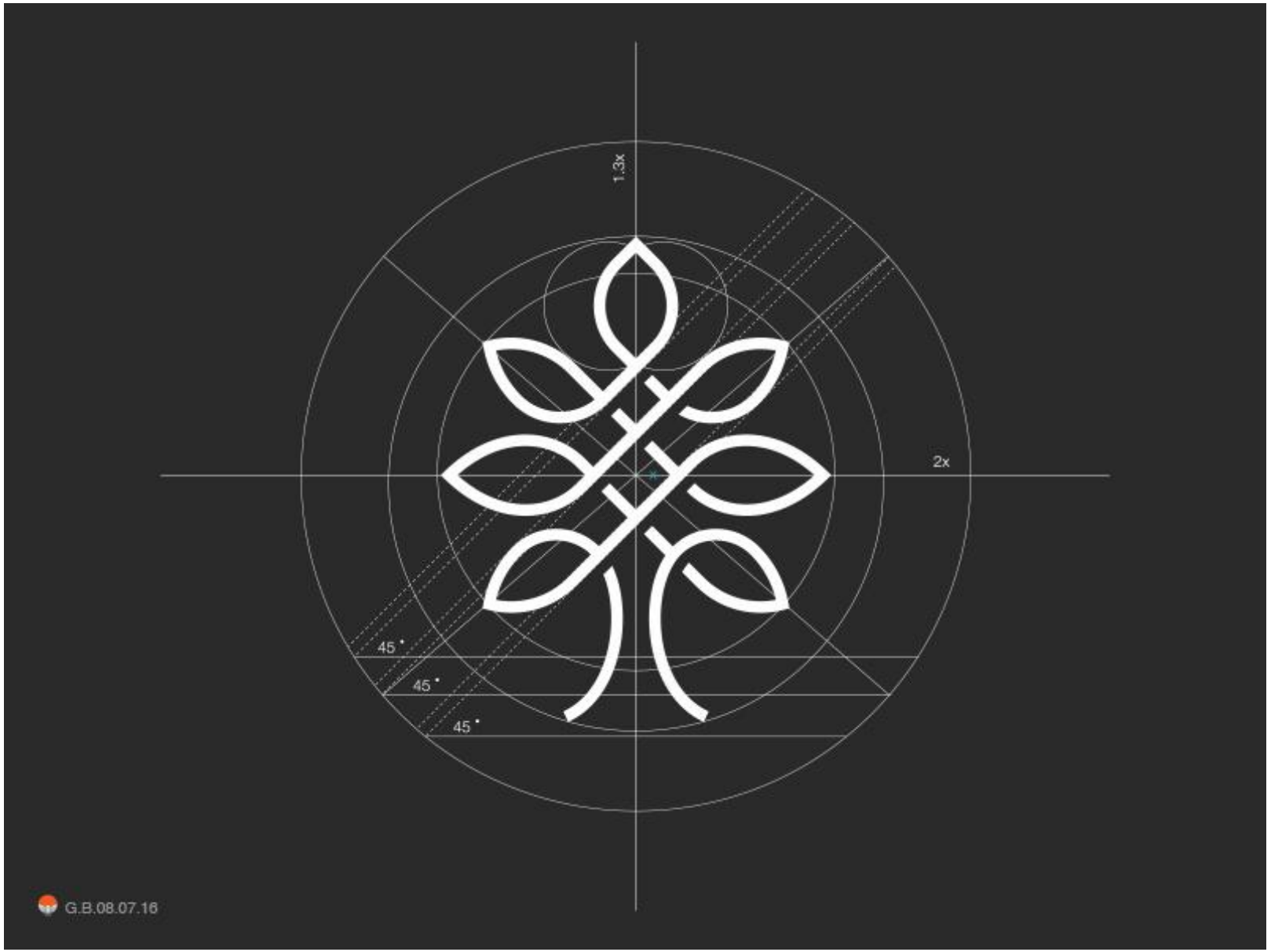
1.3x
2x
45°
45°
45°
G.B.08.07.16

ตัวอย่างการออกแบบ ด้วยการใช้ GOLDEN RATIO

1.2 สัดส่วนจากความรู้สึก โดยที่ศิลปะนั้นไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อความงามของรูปทรงเพียง อย่างเดียว แต่ยังสร้างขึ้นเพื่อแสดงออกถึงเนื้อหา เรื่องราว ความรู้สึก ด้วยสัดส่วนจะช่วย เน้นอารมณ์ ความรู้สึก ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และเรื่องราวที่ศิลปินต้องการ ลักษณะเช่น นี้ ทำให้งาน ศิลปะของชนชาติต่าง ๆ มีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากมีเรื่องราว อารมณ์ และ ความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกต่าง ๆ กันไป

ความสมดุล (BALANCE)

- ความสมดุล หมายถึง ความเท่ากัน หรือการถ่วงเพื่อให้เกิดการเท่ากัน การเท่ากันนี้อาจจะไม่เท่ากันจริงก็ได้ แต่เท่ากันในความรู้สึกของมนุษย์ ในงานศิลปะถ้ามองดูแล้วรู้สึกว่าบางส่วนหนักไป แน่นไป หรือ เบา บางไปก็จะทำให้ภาพนั้นดูเอนเอียง และเกิดความ รู้สึกไม่สมดุล เป็นการบกพร่องทางความงาม

- ในทางศิลปะและการออกแบบ เราแทนค่าของน้ำหนักเป็นภาพที่เห็นด้วยตา เช่น น้ำหนักเป็นเส้น รูปร่าง รูปทรง หรือสี ซึ่งเป็นการรับรู้ได้ทางประสาทตา

ความสมดุล (BALANCE)

- ความสมดุลที่เกิดขึ้นนี้มี 3 ลักษณะคือ

- 1. สมดุลที่เท่ากัน (Symmetrical Balance หรือ Formal Balance) เป็นการจัดวางภาพสองข้างที่มีขนาดเท่ากันลงบนพื้นที่ ซึ่งแต่ละภาพจะถูกจัดวางห่างจากศูนย์กลางเท่ากัน หรือจะเทียบง่ายๆคือ สามารถวาดเส้นลงกลางกระดาษ เพื่อสร้างภาพสะท้อนก็จะได้สมดุลที่เท่ากันซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกนิ่งอยู่กับที่ มั่นคง สง่างามน่าเกรงขาม

ความสมดุล (BALANCE)

ความสมดุล (BALANCE)

ที่มา : http://www.artbangkok.com/?p=2400

ความสมดุล (BALANCE)

- 2. สมดุลที่ไม่เท่ากัน (Asymmetrical Balance หรือ Informal Balance) ภาพสองข้างไม่เท่ากัน โดยข้างหนึ่งมีขนาดมากกว่าอีกข้างหนึ่ง ทำให้เกิดดุลยภาพที่ไม่เท่ากันซึ่งการหาตำแหน่งเพื่อจัดวางภาพให้เกิดสมดุลแบบนี้ มักนิยมใช้กฎแห่งการชดเชย (Rule of Compensation) และกฎอมตะ (Golden Rule) คือ จะต้องเลื่อนภาพข้างที่มีน้ำหนักมากกว่าเข้ามาใกล้จุดศูนย์กลาง จึงจะทำให้เกิดความสมดุล หรือ ตำแหน่งที่เกิดจากเส้นแบ่งส่วน 3 ส่วน ในแนวตั้งฉาก และแนวนอนตัดกัน คือ ตำแหน่งที่เหมาะสมสำหรับวางภาพเพื่อให้เกิด ความสมดุลที่ไม่เท่ากัน

ความสมดุล (BALANCE)

ความสมดุลแบบไม่เท่ากันด้วยรูปร่างขนาด แต่เท่ากันในความรู้สึก

ความสมดุล (BALANCE)

ความสมดุลแบบไม่เท่ากันด้วยรูปร่างขนาดแต่เท่ากันในความรู้สึก

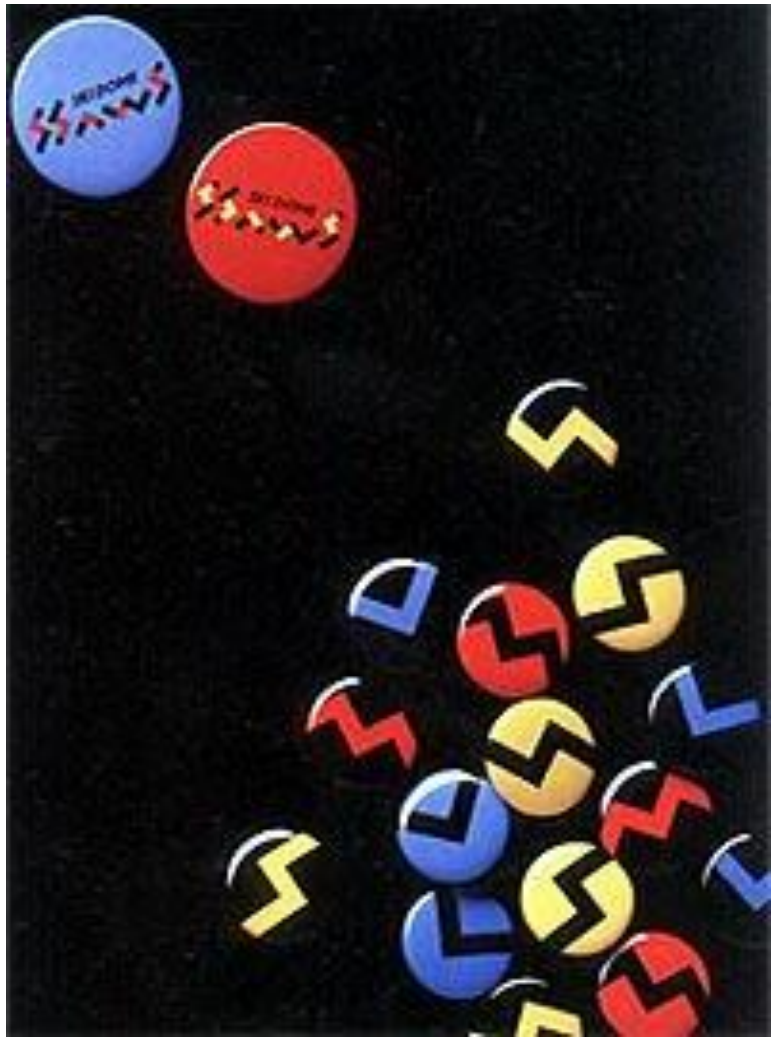

ความสมดุล (BALANCE)

- . สมดุลแบบวงกลม (**Radial balance symmetry**) – เกิดความสมดุลรอบรัศมีด้วยองค์ประกอบซ้ำ ๆ

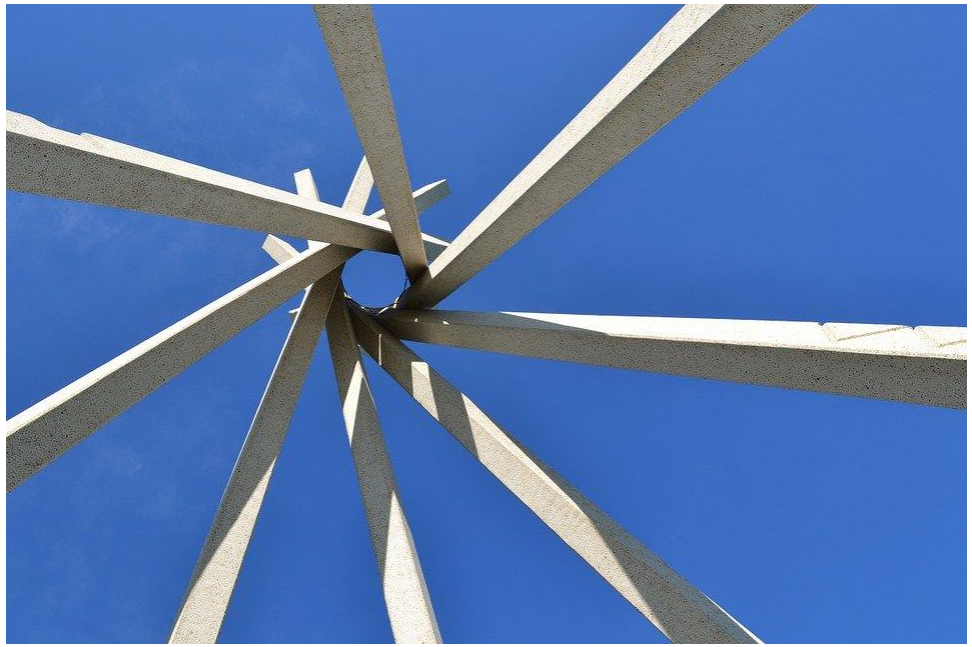

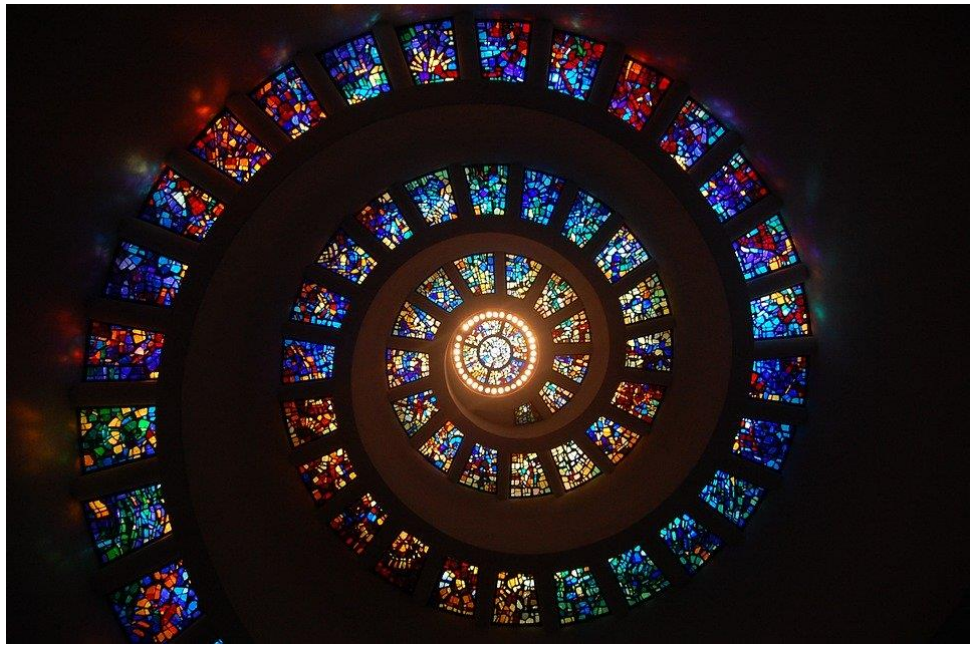

จังหวะ (RHYTHM)

- จังหวะ (**Rhythm**) คือ การเคลื่อนไหวที่เกิดจาการซ้ำกันขององค์ประกอบปเป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบจากระเบียบธรรมดาที่มีช่วงห่างเท่าๆ กัน มาเป็นระเบียบที่สูงขึ้น ซับซ้อนขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็นรูปลักษณะของศิลปะ
- การซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟ หรือเกิดจาก การเลื่อนไหลต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือ น้ำหนัก รูปแบบๆ หนึ่ง อาจเรียกว่า “แม่ลาย” การนำแม่ลายมาจัดวางซ้ำ ๆกันทำให้เกิด จังหวะ และถ้าจัดจังหวะให้แตกต่างกันออกไป ด้วยการเว้นช่วง หรือสลับช่วง ก็จะเกิดลวดลาย ที่แตกต่างกันออกไปได้อย่างมากมาย แต่จังหวะของลายเป็นจังหวะอย่างง่าย ๆ ให้ความรู้สึกเพียงผิวเผิน และเบื่อง่าย เนื่องจากขาดความหมายเป็นการรวมตัวของสิ่งที่เหมือนกัน แต่ไม่มีความหมายในตัวเอง

จังหวะ (RHYTHM)

- จังหวะที่น่าสนใจและมีชีวิต ได้แก่ การเคลื่อนไหวของ คน สัตว์ การเติบโตของพืช การเต้นรำ เป็นการเคลื่อนไหวของโครงสร้างที่ให้ ความบันดาลใจในการสร้างรูปทรงที่มีความหมาย เนื่องจากจังหวะของลายนั้น ซ้ำตัวเองอยู่ตลอดไปไม่มีวันจบ และมีแบบรูปของการซ้ำที่ตายตัว แต่งานศิลปะแต่ละชิ้นจะต้องจบลงอย่างสมบูรณ์ และมีความหมายในตัว
- การจัดจังหวะต่อเนื่อง (**Continuous Rhythm**) หมายถึงการเคลื่อนไหวที่มีจังหวะต่อเนื่องกัน ซึ่งอาจจะเป็นเส้นสี น้ำหนัก รูปร่างรูปทรงมีจังหวะต่อเนื่องกันไป โดยไม่เห็นพื้นที่ว่าง
- การจัดจังหวะแบบก้าวหน้า (**Progressive Rhythm**) การจัดจังหวะให้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เป็นการสร้างสรรค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทีละน้อย สามารถเกอดขึ้นได้ โดยการใช้เส้นสี น้ำหนัก ขนาด รูปร่างรูปทรง พื้นผิว

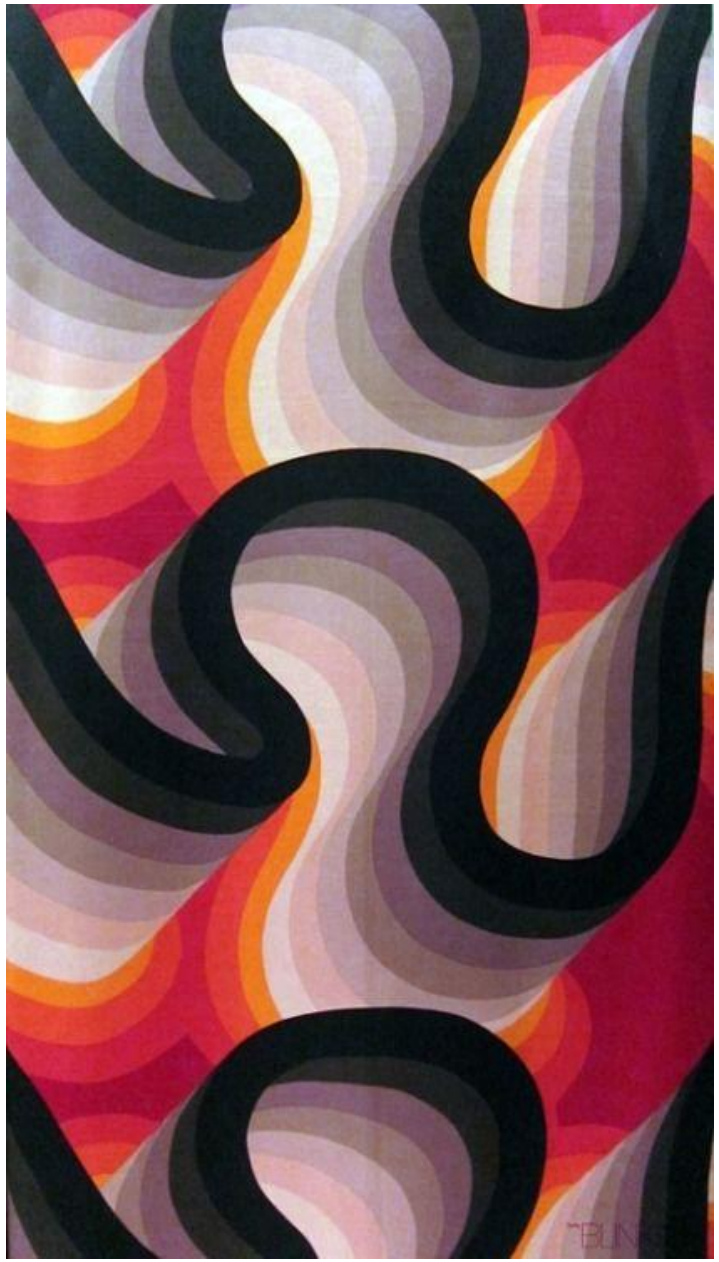

https://www.pinterest.it/pin/555279829050002938/

https://www.pinterest.it/pin/295548794297100648/

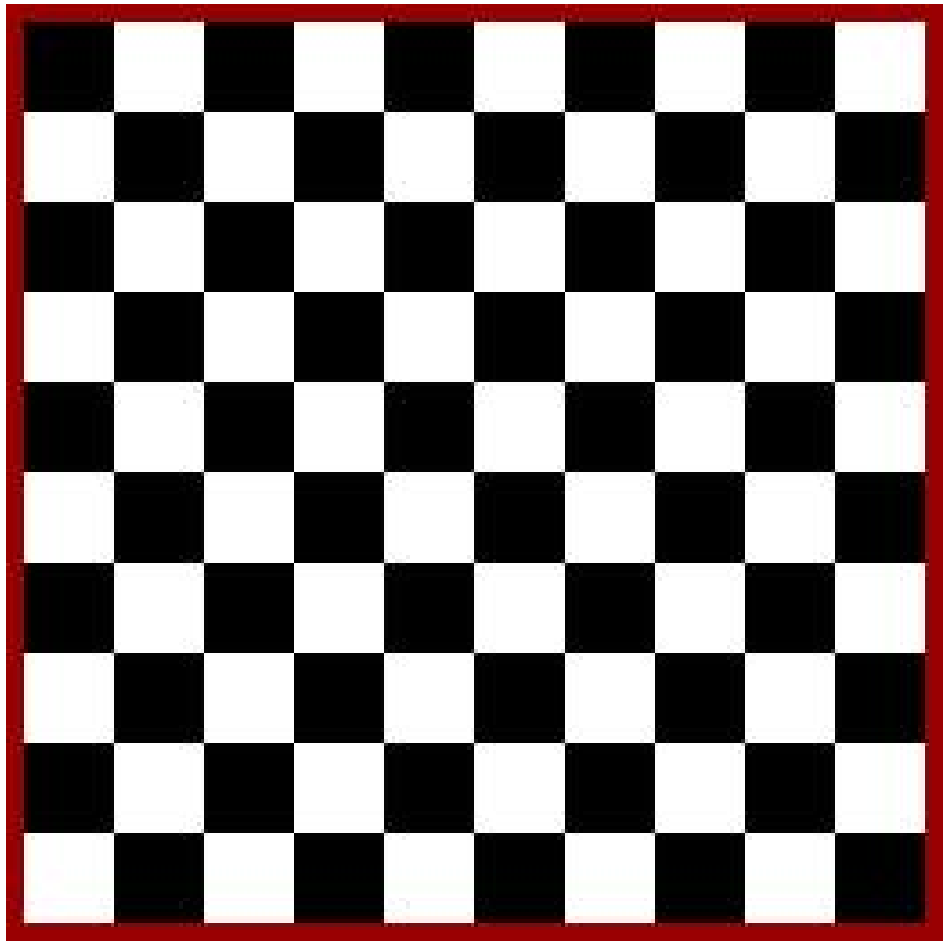

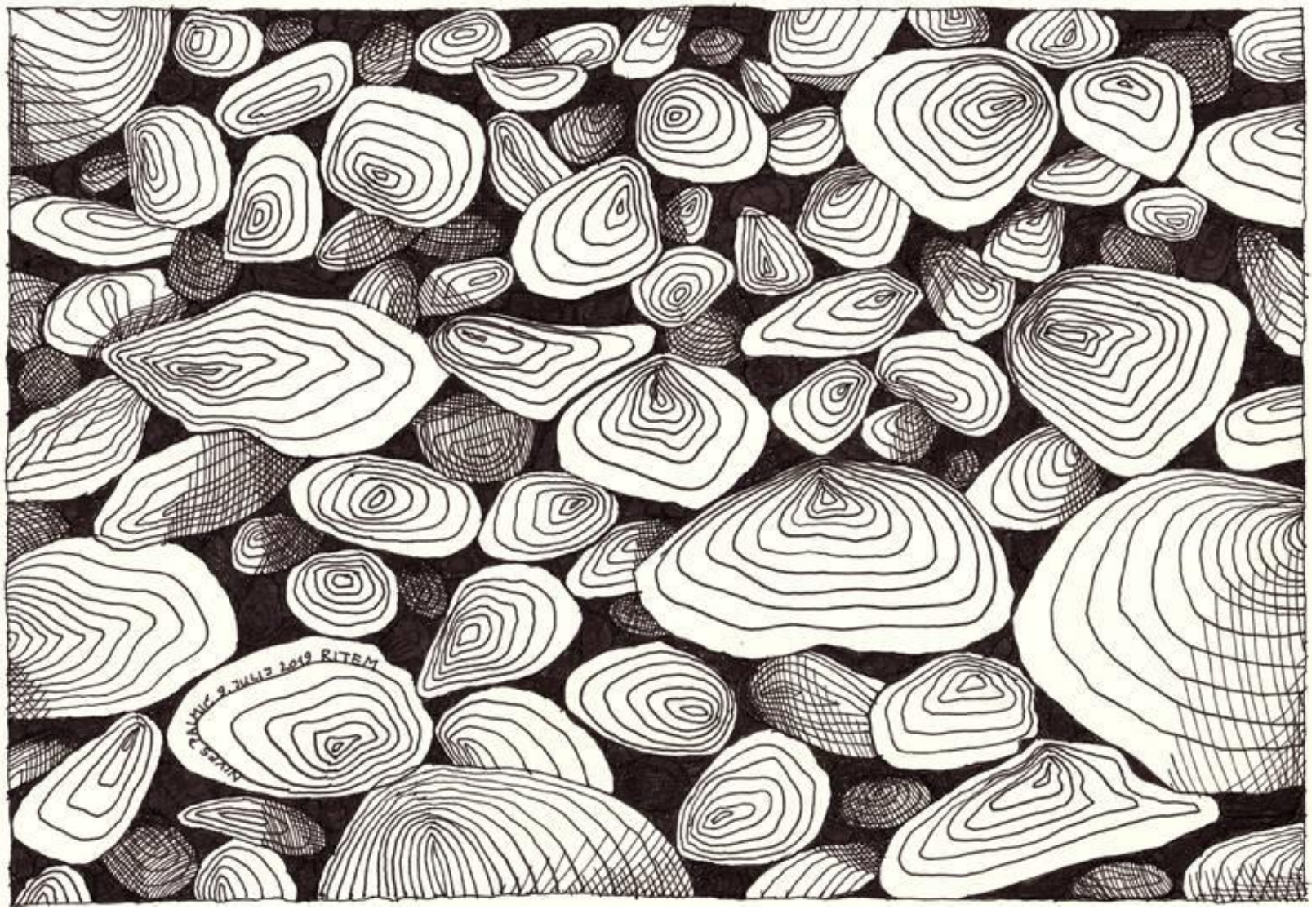

https://www.saatchiart.com/art/Drawing-RHYTHM-Ink-drawing-series/799221/6348649/view

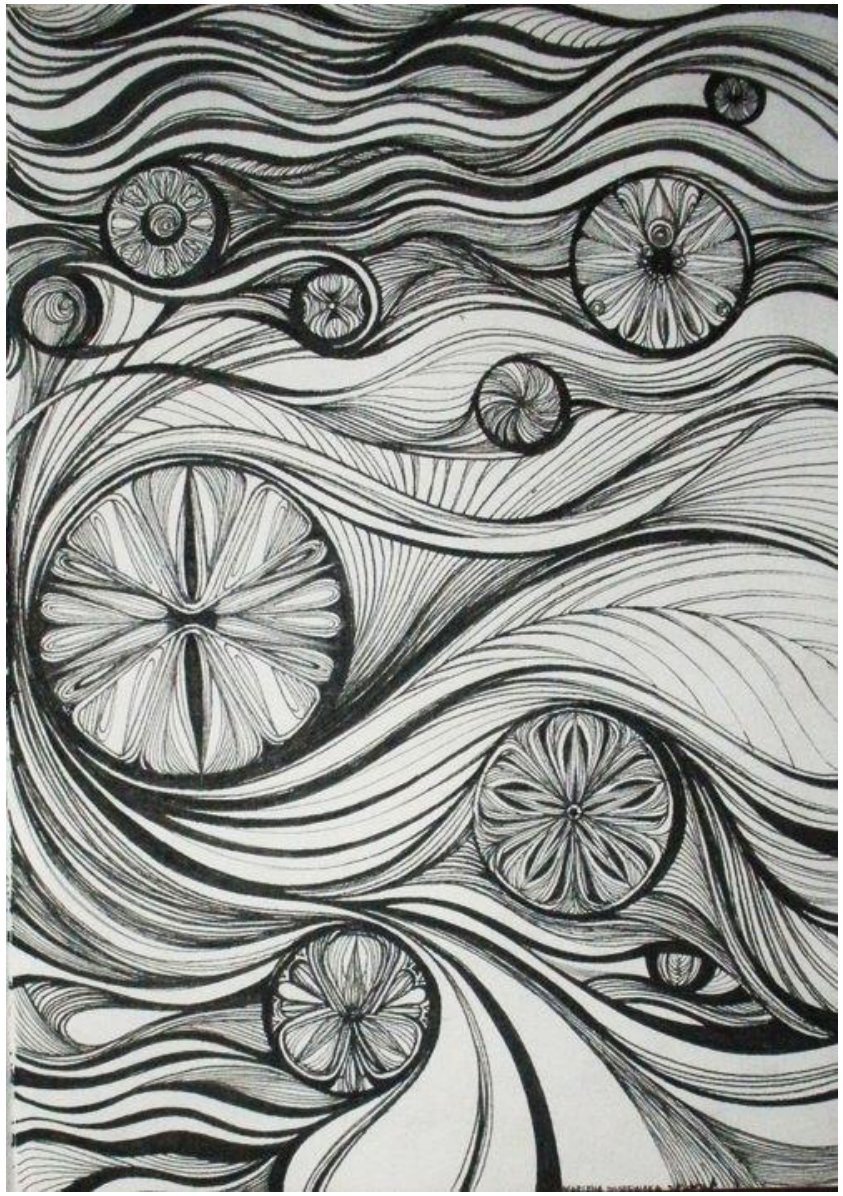

HTTPS://WWW.PINTEREST.COM/PIN/284149057719646382/

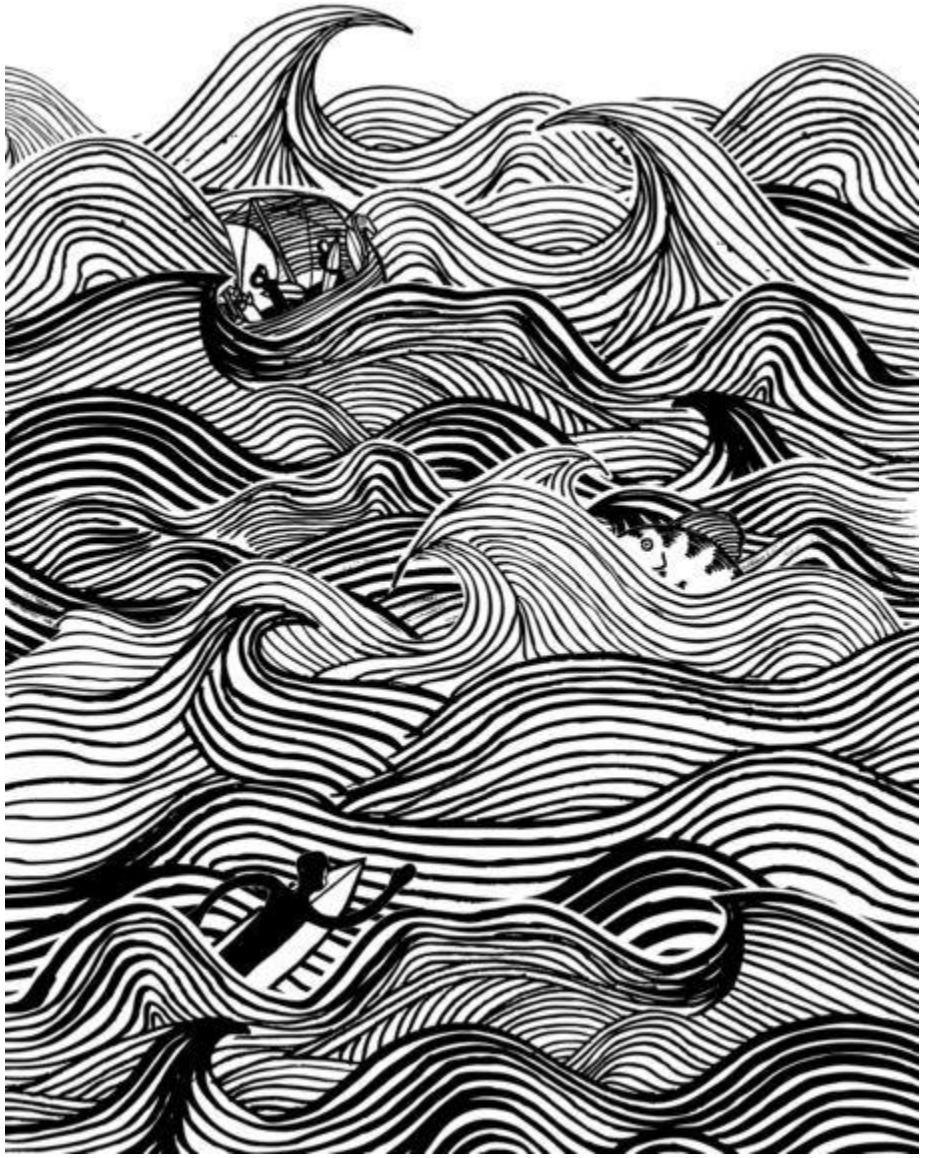

https://www.pinterest.com/alexandernccgra/rhythm-and-balance/

การซ้ำ (REPETITION)

การสร้างภาพด้วยวิธีการซ้ำ ทำได้หลายวิธี เช่น การซ้ำด้วยองค์ประกอบที่มองเห็นได้ ได้แก่ รูปร่าง ขนาด ผิวสัมผัส ทิศทาง ตำแหน่ง ที่ว่าง และแรงดึงดูด

การซ้ำในงานศิลปะสามารถเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การซ้ำด้วยเส้น การซ้ำด้วยสี การซ้ำด้วยรูปร่าง รูปทรง การซ้ำด้วยขนาด โดยการซ้ำด้วยรูปร่าง (SHAPE) นั้นสำคัญที่สุดและมีการใช้งานบ่อยที่สุด อีกทั้งยังแสดงถึงความแตกต่างระว่างองค์ประกอบที่นำมาใช้ไม่ว่าจะเป็นขนาด สี ผิวสัมผัส

นอกจากนี้ยังมีการซ้ำด้วยขนาด คือการสร้างสรรค์รูปทรงใหม่ๆให้มีขนาดที่เท่าๆกับรูปทรงที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน

ข้อควรระวังในการซ้ำ

การซ้ำเป็นการสร้างองค์ประกอบที่ง่ายที่สุด ช่วยให้เกิดความกลมกลืน เรียบง่าย แต่ระมัดระวังว่าถ้าเรียบง่ายมากเกินไปก็จะเกิดความน่าเบื่อได้

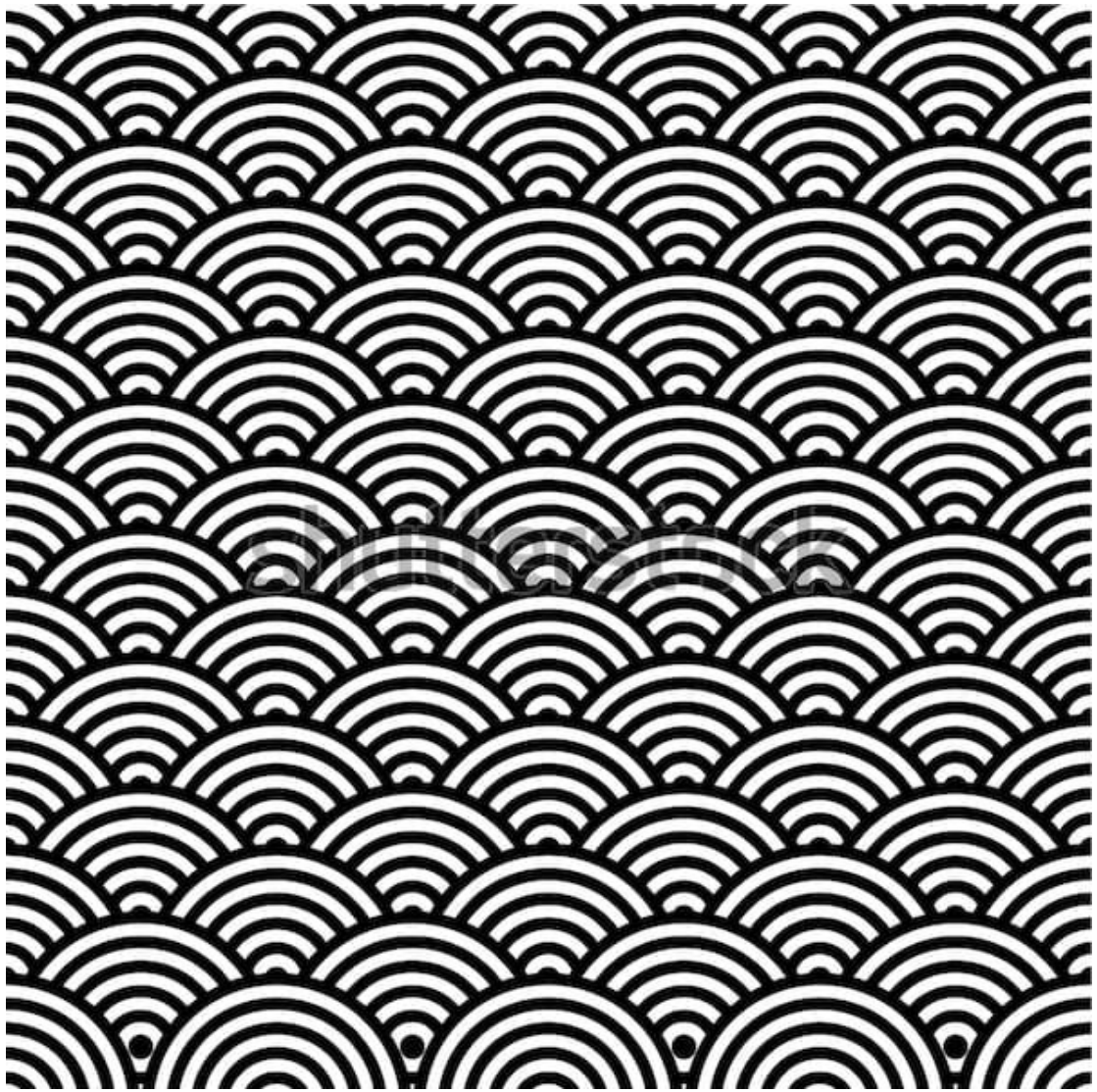

https://www.shutterstock.com/th/image-vector/japanese-vector-pattern-asian-wave-background-585026608

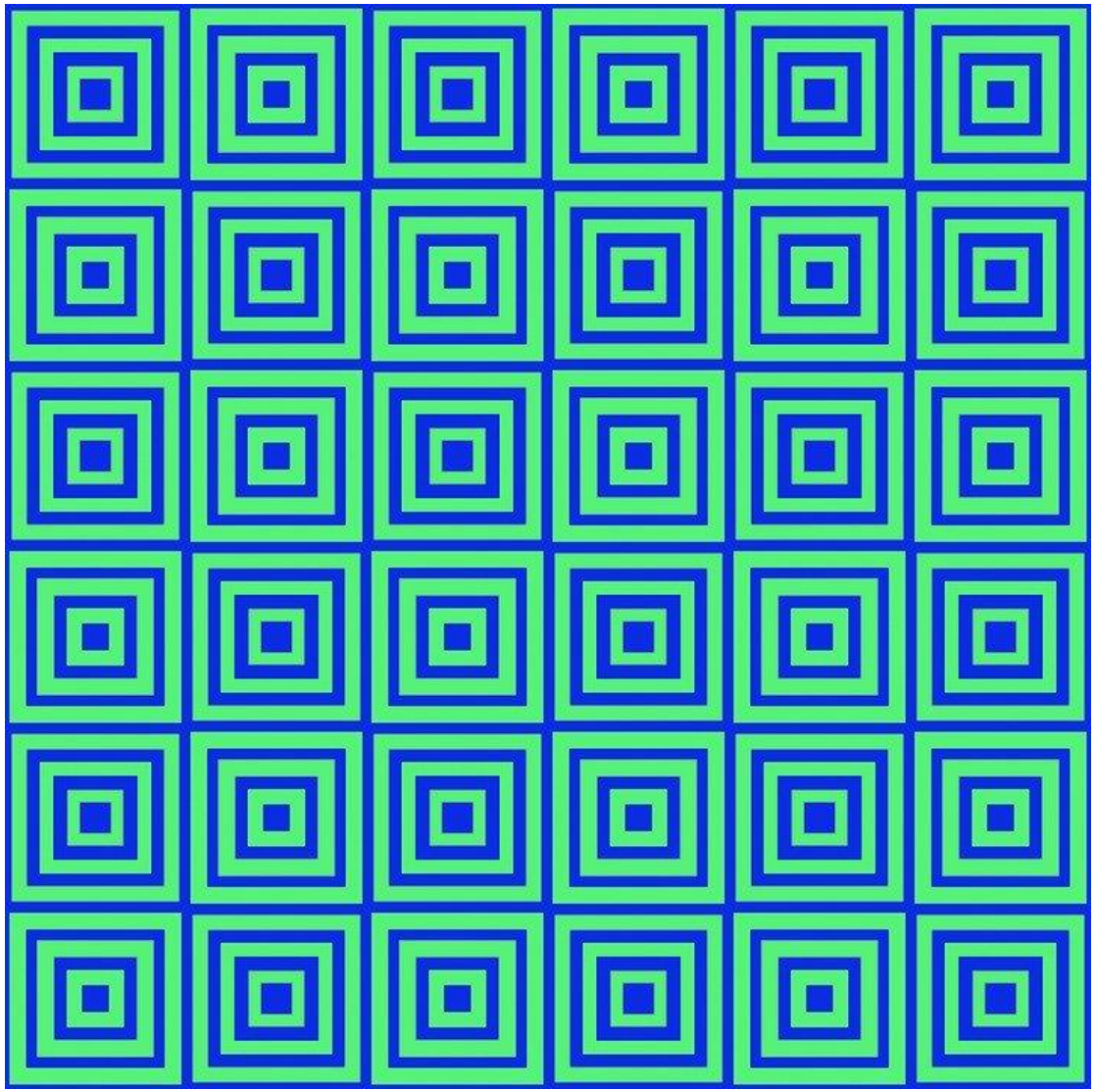

https://pixabay.com/th/illustrations/%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B8%9B%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%9A-%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%87-%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B8%9B%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%82%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%93%E0%B8%B4%E0%B8%95-1168266/

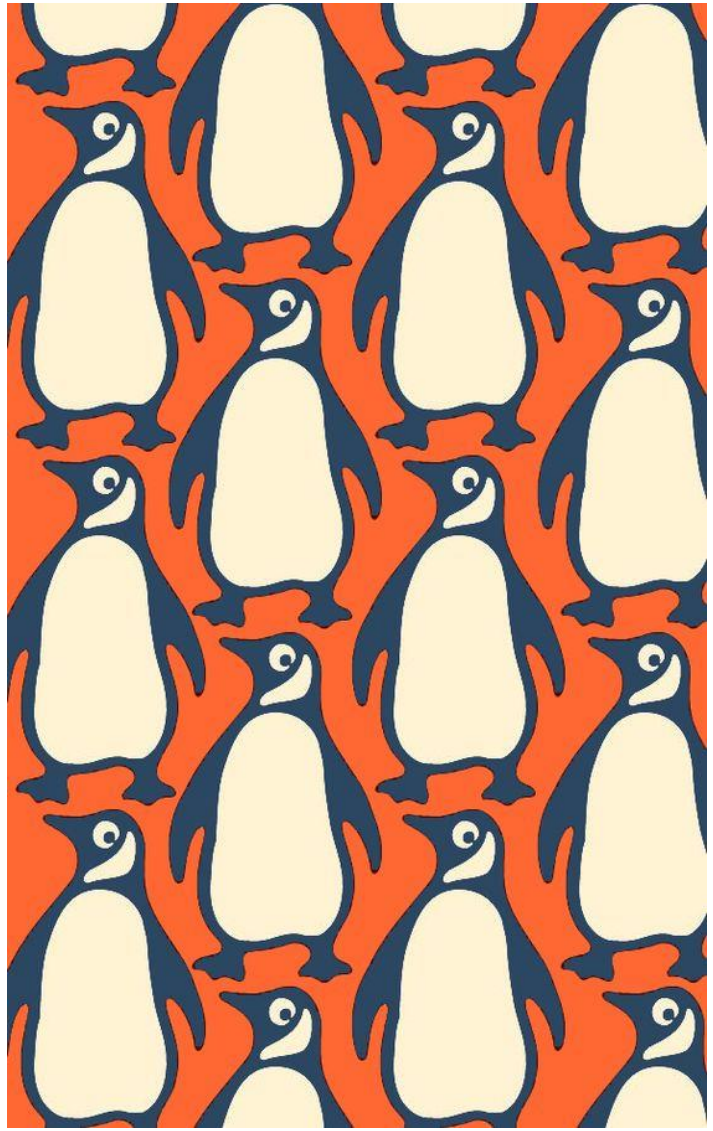

HTTPS://WWW.PINTEREST.IT/PIN/311170655474764693/

https://www.pinterest.it/pin/437201076319453981/

การเน้นจุดเด่น (EMPHASIS)

จุดเด่น (Emphasis) หมายถึงส่วนสำคัญที่ปรากฏชัด สะดุดตาที่สุดในงาน ศิลปะ จุดเด่นจะช่วยสร้างความน่าสนใจในผลงานให้ภาพมีความสวยงาม มีชีวิตชีวา จุดเด่นนั้นเกิดจากการจัดวางที่เหมาะสม

ระดับจุดสนใจในงานออกแบบเป็น 3ระดับด้วยกัน คือ

1. จุดสำคัญของงาน (Dominant)
2. จุดสำคัญรอง (Subdominant)
3. จุดสำคัญย่อย (Subordinant)

1. จุดสำคัญของงาน (Dominant)
2. จุดสำคัญรอง (Subdominant)
3. จุดสำคัญย่อย (Subordinant)

การเน้นจุดเด่น (EMPHASIS)

การออกแบบที่นำหลักการเน้นมาใช้ จะต้องพิจารณาถึงการจัดคุณภาพและประสิทธิภาพของรูปทรง รูปร่าง ช่วงระยะ เส้น สี และพื้นผิวในงานออกแบบ

วิธีการเน้นจุดสนใจซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 วิธีคือ

1. การเน้นด้วยการตัดกัน (Emphasis by Contrast) จุดสนใจมีผลมาจากองค์ประกอบสิ่งหนึ่ง สิ่งใดที่มีความแตกต่างออกไปจากสิ่งอื่น สิ่งนั้นเป็นการดึงดูดความสนใจด้วยความแปลกของตัวเอง เช่น **องค์ประกอบเป็นแนวตั้ง ถ้ามีสิ่งที่เป็นแนวนอนมาขัดสิ่งนั้นจะเป็นจุดสนใจ /องค์ประกอบส่วนใหญ่มีรูปร่างไม่แน่นอน ถ้ามีรูปที่เป็นเรขาคณิต หรือมีสีสีสัน หรือเป็นสิ่งของคนละประเภทที่แตกต่างกันมาประกอบรูปนั้นก็จะกลายเป็นจุดสนใจ /การออกแบบที่มีสีเรียบ ๆ ส่วนที่มีรายละเอียดมากที่สุด มีความคมชัด และมีสีหลายสี ส่วนนั้นจะเป็นจุดเน้นขึ้นมา /เมื่อองค์ประกอบส่วนอื่น ๆของภาพมีขนาดใกล้เคียงกัน ถ้ามีส่วนไหนใหญ่ หรือชัดกว่า ส่วนนั้นก็จะกลายเป็นจุดสนใจในทันที และเมื่อรูปทรงธรรมชาติถูกทำให้ผิดรูปร่างไป รูปที่พอจะเหลือเค้าเดิมบ้างก็จะกลายเป็นจุดสนใจ**

การเน้นจุดเด่น (EMPHASIS)

2. การเน้นด้วยการแยกอยู่โดดเดี่ยว (Emphasis by Isolation) การเน้นด้วยการขัดกันเป็นเทคนิคของการเน้นด้วยการแยกอยู่โดดเดี่ยว เมื่อสิ่งหนึ่งถูกแยกออกมาจากกลุ่ม สิ่งนั้นจะเป็นจุดสนใจ เพราะเมื่อแยกออกไปสิ่งนั้นก็จะดูสำคัญขึ้นมา นี่เป็นการขัดกันอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นในเรื่องของตำแหน่งที่ว่าง การวางจุดสนใจไว้กลางภาพถือเป็นความตั้งใจของผู้ออกแบบ แต่ถ้าผู้ออกแบบวางจุดสนใจไว้ใกล้ขอบภาพ จะมีแรงดึงดูดสายตาของผู้ดูให้ออกมาดูภาพมากกว่า

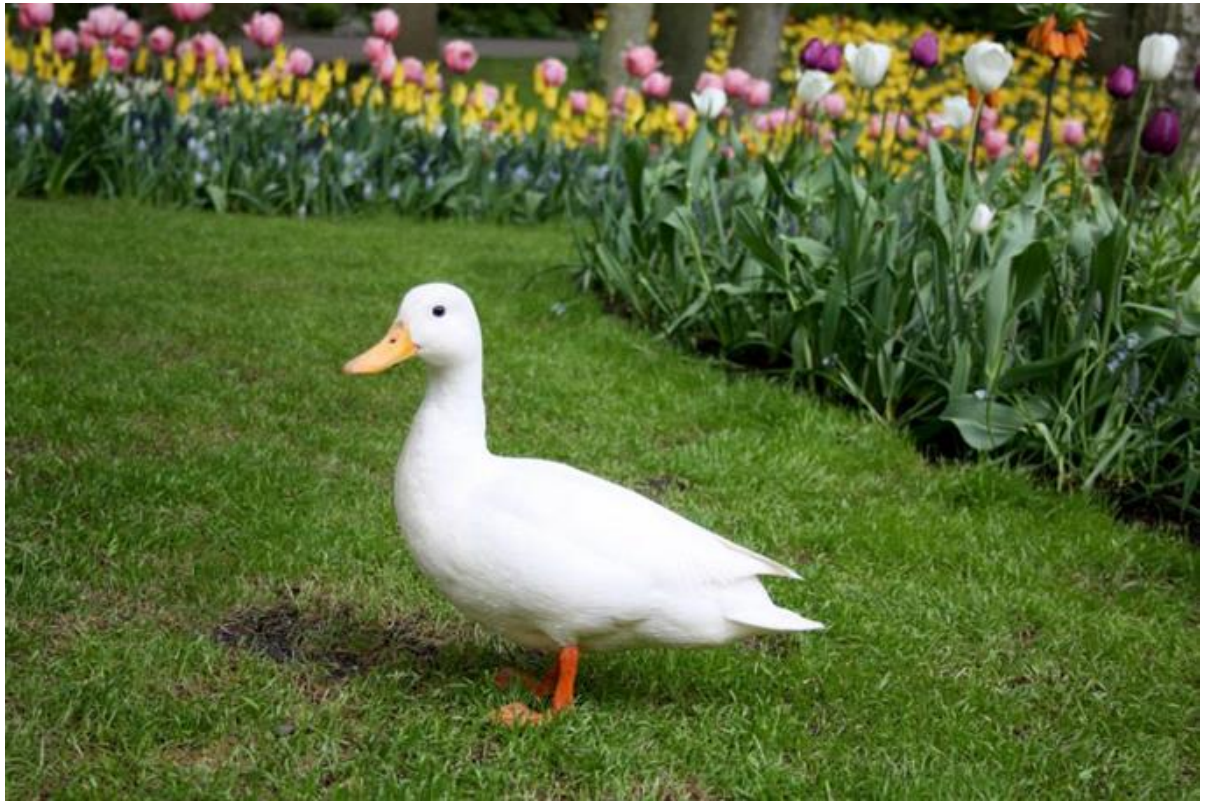

เอกภาพ (UNITY)

เอกภาพ (Unity) ความเป็นหน่วยหรือเป็นอันดียวกัน มีความกลมกลืนเข้ากันได้ หรืออยู่รวมกันได้ดีระหว่างองค์ประกอบ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรง ซึ่งสายตามองเห็น และรู้สึกได้ว่ามีความกลมกลืนต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การสร้างงานออกแบบให้มีเอกภาพมี 4 วิธี

1 การซ้ำ (Repetition) คือ การจัดองค์ประกอบในส่วนต่างๆให้ซ้ำกัน สัมพันธ์กัน ซึ่งองค์ประกอบที่ซ้ำกันอาจเป็นได้ทั้งสี รูปร่าง ผิวสัมผัส ทิศทาง หรือ

2 นำมาใกล้ชิดกัน (Proximity) คือ การนำเอาองค์ประกอบที่อยู่กระจัดกระจายนำมาจัดให้อยู่ใกล้ชิดกัน ทำให้เหมือนเป็นเรื่องเดียวกัน จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์กัน

3 การกระทำต่อเนื่อง (Alignment) คือ เป็นการกระทำที่ต่อเนื่องเป็นธรรมชาติ โดยใช้ความต่อเนื่องของ เส้น มุม หรือ ทิศทาง จากรูปร่างหนึ่งไปอีกรูปร่างหนึ่ง รูปร่างจะดูไม่ล่องลอยอยู่อย่างสับสน แต่จะจัดให้อยู่ในรูปแบบที่ค่อนข้างแน่นอน และก่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวดังภาพ

4 ความหลากหลาย (contrast) ถึงแม้ว่าเอกภาพจะเป็นการออกแบบที่มีความกลมกลืนกันขององค์ประกอบต่างๆ แต่การสร้างภาพให้มีเอกภาพมากเกินไปจะทำให้ภาพนั้นเกิดความน่าเบื่อ เช่นภาพกระดานหมากรุก แต่เมื่อเรานำรูปทรงต่างๆ ซึ่งอาจจะซ้ำกันแต่ขนาดต่างกัน สีก็อาจจะซ้ำกันได้แต่ต่างระดับสี ไม่ใช่การซ้ำแบบธรรมดาแต่เป็นความหลากหลายที่แตกต่างกัน

Unity Principle of Design Best Practices

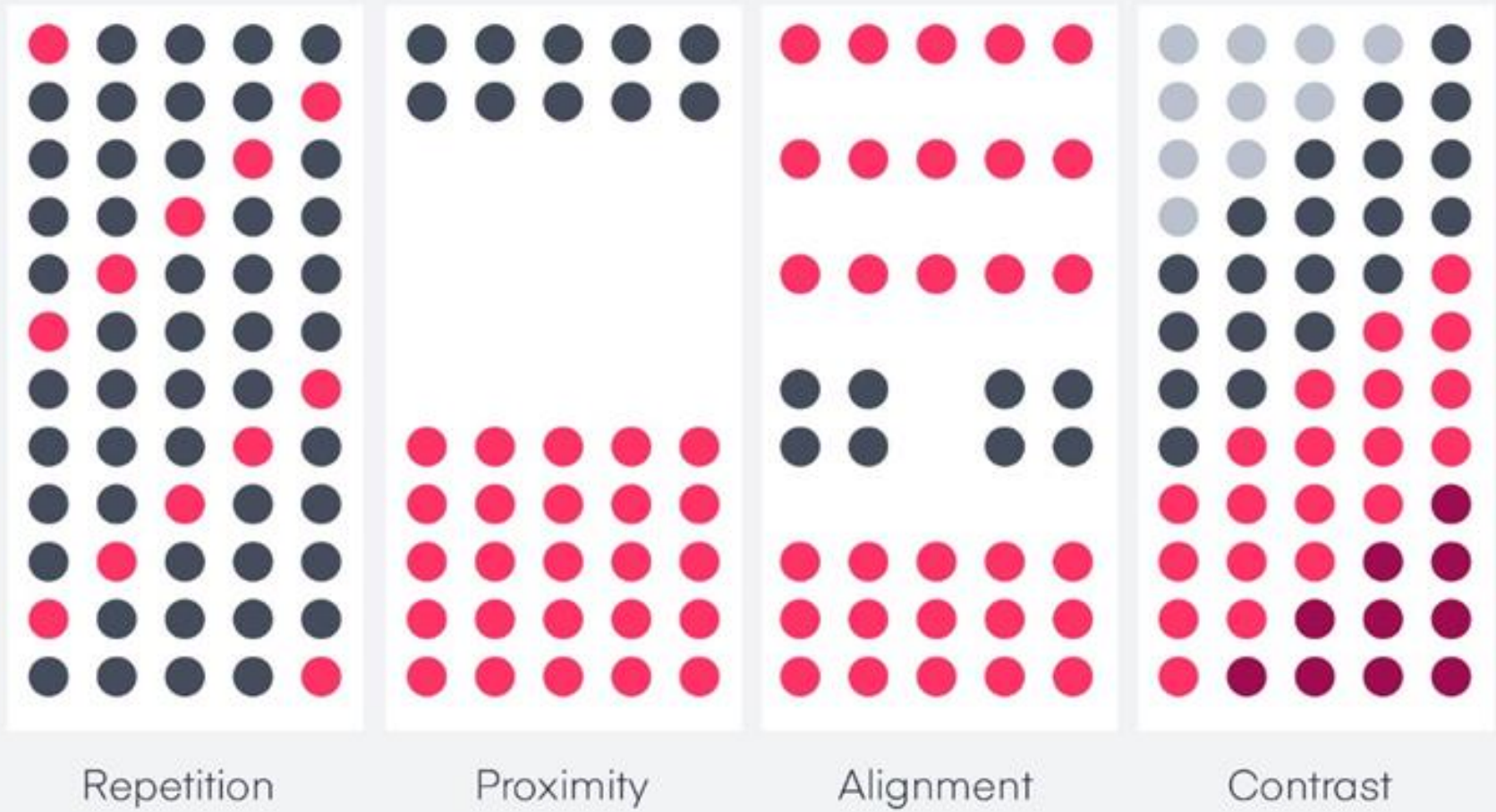

Proximity

Alignment

https://lalitartblog.wordpress.com/%E0%B8%A8%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%9B%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%87/

Contrast

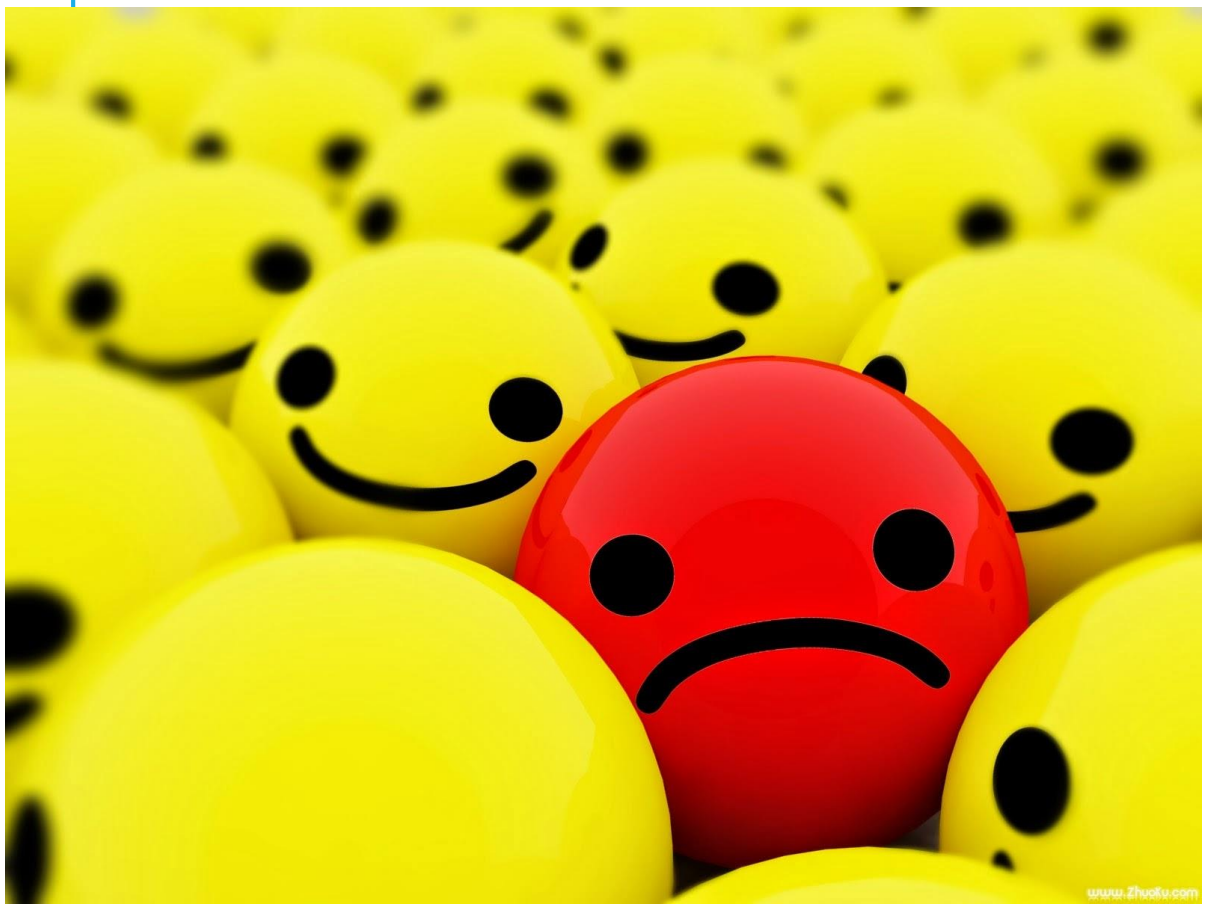

https://wallpapersafari.com/w/crENBI

https://www.wilx.com/content/news/A-positive-attitude-might-help-you-live-longer-558460171.html

CONTRAST

https://www.pinterest.com/pin/710513278690638497/

https://www.pinterest.com/pin/710513278690638497/

The End